

РЕШЕНИЕ

за приемане на Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в Република България 2012 – 2022

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 7, т. 2 от Закона за физическото възпитание и спорта

РЕШИ:

Приема Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в Република България 2012 – 2022 (приложение).

Решението е прието от 41-ото Народно събрание на 24 ноември 2011 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.

За председател на Народното събрание: **Анастас Анастасов**

Приложение

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2012 – 2022

ВЪВЕДЕНИЕ

Тази стратегия е основополагащ документ на правителството за ролята, мястото и социалните функции на физическото възпитание и спорта в Република България. Тя отразява необходимостта от качествено преустройство на системата за физическо възпитание и спорт у нас като задължителен компонент на политическите, икономическите и социалните промени в обществото.

В стратегията са изложени принципните подходи и теоретическите постановки, определящи главната стратегическа цел и основните насоки на Националната система за физическо възпитание и спорт, основните принципи, върху които тя се изгражда, обхвата на системата с основните ѝ структури и дейности, нейната организация и управление, с приоритетните и спомагателните функции на държавните и обществените институции; различните видове осигурявания, както и критериите за ефективността на системата в новите социално-икономически условия.

Националната стратегия отразява приоритетите и целите, залегнали в Конституцията на Република България, Закона за физическото възпитание и спорта, Програмата на правителството за Европейското развитие на Република България за периода 2009 – 2013 г., както и приоритетите на Европейския съюз за спорта, Международната харта за физическо възпитание и спорт на ЮНЕСКО, Олимпийската харта на МОК, които разкриват фундаменталната роля на физическото възпитание и спорта за жизнения просперитет на обществото.

Стратегията не разглежда механизмите и технологията на дейностите в техните конкретни измерения. Това е задача на съответни програми – на национално и регионално равнище, които обхващат конкретни задачи, срокове и условия за тяхното реализиране в дадената предметна област. Основните субекти, които следва да ги приведат в действие, са органите на държавната власт, на местното самоуправление и на обществените спортни организации на всички нива.

I. СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

I.1. Организационно състояние на Националната система за физическо възпитание и спорт

В периода до 1992 г. Националната система за физическо възпитание и спорт представляваше разгърната структура, която ресурсно беше осигурена от страна на държавата с голям брой спортни специалисти, добре поддържана материална база и сериозно финансиране.

Със създаването на Комитета за младежта и спорта беше изградена принципно нова структура на спорта, включваща самостоятелни спортни организации с нов статут. Появи се спортният клуб като самостоятелен и основен субект на Националната система за физическо възпитание и спорт в качеството си на юридическо лице.

Вследствие на настъпилите политически, икономически и социални промени в обществото тази система беше принудена да се развива в нова обстановка, характеризираща се с децентрализация и значително по-малки ресурсни възможности.

Неефективната организационна структура на българския спорт през последните 20 години доведе до лавинообразно увеличаване броя на спортните клубове и на българските спортни федерации, без това да води до увеличаване броя на занимаващите се със спорт.

Голяма част от спортните клубове се ръководят от самонаели се треньори, което води до занижен контрол и неефективна дейност. Занижен е интересът на БСФ към дейността на клубовете и липсата на методически контрол в резултат на големия им брой.

Законът за физическото възпитание и спорт (ЗФВС) разделя спортните организации на регистрирани като юридически лица с нестопанска цел и професионални. Това позволява организации (клубове), регистрирани в обществена полза, да извършват (предимно) стопанска дейност чрез предлагане на спортни услуги без облагане с данъци и в същото време да ползват държавна, общинска, финансова и административна подкрепа.

В Националния регистър на лицензираните спортни организации и членуващите в тях спортни клубове има вписани 4303 спортни клуба, като 3567 от тях са членове на спортни организации и 736 – членове на Българския футболен съюз (БФС).

От организационна гледна точка буди безпокойство фактът, че не е изяснен статутът на различните видове спортни клубове, както и възможностите им за членство в национални спортни организации. Така 776 клуба имат членство в две и повече федерации, като 46 от тях са в 3 спортни организации, 7 – в 2 спортни организации, 2 – в 5 спортни организации.

Спортните федерации имат вписани 2930 клуба – техни членове. От тях 1239, или 48 на сто, са предложени за финансиране по програма ОП за 2010 г. Има картотекирани 65 020 спортисти, като 35 на сто от тях са деца.

Засега в Националната система за физическо възпитание и спорт не съществуват общински структури по места, отговорни за развитието и координацията на областно и общинско ниво на спорта за всички.

В преобладаващата си част общинските ръководства осъществяват само формален надзор върху дейността на спортните организации на тяхна територия. Липсва спортен календар на общинско и областно равнище. Това касае най-вече календара на детско-юношеския спорт.

I.2. Осигуряване на системата за физическо възпитание и спорт

Спортната инфраструктура в страната се характеризира с морално остарели съоръжения, лоша поддръжка и единични опити за ново строителство на спортни площадки и зали. Недостатъчен е броят на специализираните площадки по местоживееене, на велоалеи и други спортни съоръжения, които предоставят възможности за самостоятелно или организирано практикуване на спорт.

Общият брой на регистрираните в публичния регистър спортни обекти и съоръжения за социален туризъм към 2010 г. на територията на Република България е 2012, като приблизително 90 на сто от тях са под управлението на общините, 7 на сто са държавна собственост и едва 3 на сто са частна собственост.

В по-голямата си част тази материално-техническа база е амортизирана и не отговаря на международните стандарти за провеждане на спортни, културни, здравни и други дейности, както и на изискванията за безопасност. Няма достъпна среда за хора с увреждания.

Финансовото осигуряване от Министерството на физическото възпитание и спорта (МФВС) е насочено предимно към българските спортни федерации и спортните клубове. То става на базата на система от показатели, която толерира повече постигнатите резултати, отколкото социалната значимост, интереса и обхвата на дейността.

Финансирането от общинските бюджети не е подчинено изцяло на националните приоритети за развитието на спорта, което води в много случаи до субективно неефективно и необосновано разпределение на средствата. Много често с общински средства се финансират професионални отбори мъже и жени, които не развиват спортносъстезателна дейност с подрастващи.

Наблюдават се огромни разлики в размера на средствата, отпускани за спорт в различните общини.

Средствата от спонсорство подпомагат главно професионални състезатели и отбори мъже и жени и незначителна част подрастващи. Това става под формата на реклами, тъй като липсват данъчни облекчения.

От предоставянето на спортни услуги и организиране на състезания, трансфери и TV права приходите са епизодични и незначителни.

Обезпокоителен е фактът, че заниманията със спорт за деца се превръщат в елитарно занимание и са достъпни само за семейства с добри финансови възможности.

Кадровото осигуряване на системата е функция на нейната структура и управление.

Липсата на квалификационни нива и нормативни документи, гарантиращи социална сигурност в тази професия, принуди много квалифицирани треньори да напуснат страната или да сменят професиите си. В тези условия тренировъчната и спортната дейност се води от свободно наети специалисти без контрол на тяхната квалификация, компетенции и опит. Допуска се слабо подготвени кадри да занимават подрастващите във възраст, когато те се изграждат комплексно и биват оцелявани. Много често се получават травми, увреждания или преждевременно отказване от занимания със спорт. Нарушава се координацията при организиране и провеждане на дейности в областта на „Спорт за всички“.

Научното и медицинското осигуряване не отговаря на съвременните изисквания на тренировъчната и състезателната дейност. Със закриването на Центъра за научно-приложна дейност в спорта (ЦНПДС) и околните научно-приложни лаборатории бе

занемарена селекцията и контролът на тренировъчния процес в спортните училища и центровете за високо спортно майсторство.

Обезпокоителни са пропуските в организацията и качеството на медицинското осигуряване и комплексното възстановяване на спортистите. Особено тревожно е състоянието на допинг контрола. Борбата с използването на допинг е основен приоритет на Съвета на Европа, Комисията на Европейския съюз, Световната антидопингова агенция (САА), Международния олимпийски комитет, ЮНЕСКО и всички организации, свързани със спорта. За съжаление през последните пет години има 33 случая на положителни допинг проби на елитни спортисти, резултат на слаб контрол и на самодейността на някои „псевдоспециалисти“.

Международната дейност е насочена главно към подписването на междудържавни споразумения. Анализът показва, че до този момент МФВС като пряк бенефициент не е усвоил средства по Европейски програми за спортна инфраструктура.

По Оперативна програма „Административен капацитет“ е получена безвъзмездна финансова помощ в размер 617 854,36 лв., а по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ се очаква усвояване на 3 423 275,26 лв.

I.3. Състояние на основните дейности в системата

I.3.1. Спорт в свободното време

Липсата на подходяща и достъпна спортна база се отразява демотивиращо върху практикуването и развитието на спорта за всички. Епизодичното провеждане на масови прояви, като дни на активното ходене, щафетни обиколки, кросови бягания, спускане с шейни и др., са полезни като пропагандни акции, но те не решават трайно проблема за здравния статус и физическата годност на населението.

По данни на Eurobarometer като ниво на физическата активност на гражданите България се нарежда на последно място сред страните от ЕС с едва 3 % редовно практикуващи спорт и 58 % никога неучастващи в спортни дейности.

Четиридесет и шест на сто заявяват, че по местоживее не им се предоставят достатъчно възможности за спорт и физическа активност. По този показател България се нарежда също на последно място сред страните – членки на ЕС.

Наблюдава се тенденция за увеличаване броя на хората с наднормено тегло. Почти половината от българите са с наднормено тегло (49,5 %).

Неблагоприятна е тенденцията за все по-нарастващото обездвижване на подрастващото поколение – 51,0 % от общата популация са силно обездвижени. Нивото на физическото развитие и физическата дееспособност на децата и учениците в сравнение с предишните поколения техни връстници е значително снижено.

Тези констатации до голяма степен са резултат на пълната незаинтересованост на някои общински и държавни ведомства, липса на рекламни кампании за спорт за всички и недостатъчна осведоменост на населението относно възможностите за практикуване на физически упражнения и спорт.

Доброволческата дейност в областта на спорта в свободното време не е утвърдена. Липсва система от мерки за нейното морално и материално стимулиране.

I.3.2. Организиран спорт за всички

Организиранят спорт на учащата се младеж не отговаря на нарастващите потребности на социалната практика.

Подценяването на извънкласната спортна дейност води до демотивиране на учителите по физическо възпитание и спорт (ФВС) и до формално провеждане на спортните прояви:

- дейността на регистрираните ученически спортни клубове в страната е силно занижена и формална; на практика в повечето от тях не се осъществява тренировъчна и спортносъстезателна дейност;
- часовете по физическо възпитание (ФВ) в началния курс не се водят от специалисти по ФВС;
- много от учениците се освобождават от часовете по ФВС;
- третият час по ФВ в училищата не се провежда по предназначение;
- часовете по СИП спорт са крайно недостатъчни или почти липсват в учебните планове.

Състоянието на университетския спорт не е по-различно. Организационни проблеми в АУС възпрепятстват за втора поредна година провеждането на Държавния спортен календар на висшите училища. Наличието на сравнително добра и подходяща спортна база за студентски спорт е рядкост.

На отраслов принцип е създадена и функционира Българската работническа федерация (БРФ) „Спорт и здраве“ с членуващи към момента 10 спортни клуба. В проявите от Държавния спортен календар на БРФ „Спорт и здраве“ по различни видове спорт участват над 4000 души. Представителните отбори на тази федерация редовно постигат призови класирания в състезания, включени в международния им спортен календар.

На ведомствен принцип са създадени и функционират спортни организации в системата на Министерството на отбраната (МО) и на Министерството на вътрешните работи (МВР). Физическото възпитание и спортът са важни фактори за формирането на цялостната професионална и бойна подготовка на техните служители.

В Националната асоциация за военен спорт и в Спортната асоциация на МВР членуват съответно 30 военни и 38 полицейски спортни клубове. Те успешно реализират проявите, включени в държавния и в международния военен и полицейски календар. Приоритет имат спортовете, които са пряко свързани с изпълнението на служебните задължения на служителите в МО, Българската армия и МВР.

Представителните отбори на МО и МВР ежегодно представят страната ни с призови класирания в състезания, организирани по линия на Международния съвет за военен спорт (СИЗМ) и на Световния, Европейския и Балканския полицейски спортен съюз.

Дейността на БФ „Ветерани спортисти“ е насочена към спортносъстезателната дейност на бивши спортисти и любители в средна и напреднала възраст, включена в държавния и международния спортен календар (ДСК и МСК).

В ДСК са включени състезания и турнири по различни видове спорт съгласно международната практика в 10 възрастови групи (през 5 години) за мъже и жени – от 30-годишна възраст нагоре.

В МСК са включени участия в световни, европейски и балкански първенства и турнири.

Към Българската федерация „Ветерани спортисти“ са създадени към 43 спортни клуба, като в тях членуват над 2000 души.

Липсата на адаптирана спортна база и недостатъчният брой специалисти по АФА съществено затрудняват развитието на спорта за хора с увреждания.

Интегрираните ученици с увреждания в общообразователните училища са лишени от възможността да се занимават с ФВС.

1.3.3. Спорт за високи постижения

Политическите и социално-икономическите промени на прехода засегнаха в най-голяма степен системата на високото спортно майсторство.

Сериозни са проблемите в детско-юношеския спорт (ДЮС) като основен резерв на елитния спорт.

С изчезването на ЮСШ работата с подрастващите в спортните клубове е напълно занемарена.

Технологичното ниво на материалната база, качеството на подбора и на учебно-възпитателния процес в спортните училища (СУ) са далеч от научнообоснованите критерии и високите изисквания на професионалния спорт.

В страната функционират 21 СУ, от които 20 общински и едно държавно. В тях се обучават около 7000 ученици по 30 вида спорт.

Най-слабото звено в тази подсистема на високото спортно майсторство е качеството на подбора. Той се извършва въз основа на тестови програми и моделни характеристики отпреди 20 години.

Незначителен е броят на изтъкнатите спортисти от резерва в съставите на националните отбори на страната.

Голяма част от учениците в СУ не участват на състезания поради ниското равнище на техния двигателен потенциал. Една част от тези ученици прекратяват активната си спортна дейност, преди да са завършили образованието си.

Изключително тревожно е състоянието на елитния спорт! С разрушаването на Системата за олимпийска подготовка повече от 1500 изтъкнати треньори и състезатели напуснаха големия спорт, смениха своята професия или отидоха в чужбина.

Забелязва се значително намаляване на елитните спортисти мъже, жени и младежи, постигнали призови класирания на олимпийски игри, световни и европейски първенства. Така България загуби челни позиции в световния спорт. От 5-то място на Олимпийските игри в Сеул, 88 с 247,8 точки нашата страна съвсем закономерно се озова на 42 – 43-то място в Пекин, 2008 с 31 точки в крайното класиране по нации.

От безспорен лидер на Балканите ние сме вече на 4-то място след Румъния, Гърция и Словения.

II. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА СИСТЕМАТА

II.1. Основна визия на физическото възпитание и спорта

Развитието на съвременното общество се характеризира с ярко изразена настъпателна стратегия за овладяване на природата и стремеж към „минимализиране“ на физическите усилия на хората.

Научните изследвания през последните години доказаха, че един от най-негативните продукти на научно-техническия прогрес е намалената двигателна активност (хиподинамията), която постепенно се превръща в бич за съвременното цивилизовано общество. Така например ходенето на човека като основен компонент на двигателната му активност е намаляло през последните 20 – 30 години близо 3 пъти. Така се стига до големия парадокс на нашето време – човешката популация е „пренатоварена“ с хронично обездвижване. Това води до силно изразена психо-физическа дисхармония в биосоциалната природа на човека, която в съчетание с употребата на алкохол,

тютюнопушенето, както и с някои екологични и стресови фактори на средата са в основата на най-разпространените болести на цивилизацията – сърдечносъдовите и раковите заболявания, хипертонията, психическите разстройства, пораженията върху опорно-двигателния апарат и много други.

За решаването на този глобален за човечеството проблем е необходима качествена преоценка на исторически формиралите се представи за начина на живот като социологическо понятие и координираните усилия на цялото общество.

Целеви изследвания на ЮНЕСКО и други научни институти доказаха, че един от най-мощните фактори за борба с възникналите проблеми е широкото навлизане на физическите упражнения и спорта в бита на хората като основни компоненти на съвременния модел за здравословен начин на живот в най-широкия смисъл на това понятие, т.е. като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие, а не само като липса на болестно състояние.

Следователно една от основните социални визии на физическото възпитание и спорта в съвременното общество е тяхната биоадаптивна и психорегулативна роля, която осигурява на индивида необходимата му степен на двигателна активност за пълноценна изява във всички сфери на живота.

Ето защо изграждането на една съвременна, научнообоснована система за физическо възпитание и спорт е приоритетно направление на държавната политика в тази сфера на човешката дейност.

Главната стратегическа цел на системата е утвърждаването на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм като средство за подобряване на здравето и физическата годност на населението, максимално разширяване дела на обхванатите в организирания спорт за всички от разнообразни социални групи, както и издигане на спортния престиж на нацията на световно равнище.

Главната стратегическа цел обхваща две подцели:

- модернизация на спортната инфраструктура, която да задоволява потребностите на населението от системни занимания с физически упражнения и спорт, както и да осигурява условия за подготовка и постигане на високи спортни резултати;
- усъвършенстване на Националната система за физическо възпитание и спорт в съответствие с водещите европейски практики с оглед насърчаване на физическото възпитание на гражданите и стимулиране на спорта за високи постижения.

II.2. Основни принципи

Реализирането на главната стратегическа цел и основните дейности на системата е органически обвързано с програмите за културно, образователно, социално и здравно развитие. Това определя и основните принципи за нейното изграждане и функциониране в новите социално-икономически условия:

- комплексно обвързване на физическото възпитание и спорта със здравеопазването, образователните, научните и културните институции в единна функционална система за увеличаване на нейното балансирано въздействие върху всички слоеве от населението;
- обединяване на общественото и държавното начало за създаване на необходимата нормативна основа, както и на съответните условия за стимулиране на общностите и на отделната личност за системни занимания с физически упражнения, спорт и туризъм;

- целесъобразно разпределение на основните и спомагателните функции и отговорности на държавните органи, обществените организации, стопанските обединения, спортните съюзи и федерации за внедряване на физическото възпитание и спорта в бита на гражданите;

- популяризиране и внедряване на европейската ценностна система за социалната значимост на физическото възпитание и спорта за хуманизиране на съвременното общество и тяхната конструктивна роля в международните отношения за борба срещу политическата, расовата, религиозната и другите форми на дискриминация.

III. ОБХВАТ НА СИСТЕМАТА И ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ

III.1. Физическо възпитание и спорт в свободното време

Заниманията с физически упражнения, спорт и туризъм в свободното време са приоритетно направление от държавната политика за повишаване на физическата годност на хората, снемане на психическото напрежение и утвърждаване на здравословен начин на живот.

За насърчаване и повишаване ефективността на тази дейност в близките 10 години е необходимо усилията на МФВС, местните органи на властта и обществените спортни организации да бъдат насочени в няколко основни направления:

- модернизирани и обновяване на съществуващата материална база и изграждане на нови спортни обекти като неразделна част от социалната политика на местно ниво, на регионално и национално равнище;
- добра координация и взаимодействие между съответните институции за извършването на активна пропагандна дейност чрез средствата за масова информация при планирането и провеждането на различни спортни прояви;
- проучване на интересите и възможностите на различните социални групи и слоеве от населението за достъпни и предпочитани от тях занимания с физически упражнения и спорт;
- създаване на условия и морални стимули за доброволческата дейност при организиране и провеждане на масови спортни прояви, занимания във фитнес центрове и други форми на спортуване;
- ведомствата и спортните организации, които стопанисват или ползват държавни или общински спортни обекти, да създават съответната организация и методическа помощ за пълноценното им ползване от гражданите;
- ръководителите на предприятия и учреждения да създават условия и подходящ социален климат за спортуване и активен отдих на работниците и служителите;
- Министерството на физическото възпитание и спорта да разработи дългосрочна програма за трайно разширяване обхвата на системните занимания с физически упражнения и спорт;
- осигуряване на улеснен публичен достъп до подробна актуална информация за възможността за свободно ползване на спортните съоръжения от граждани.

III.2. Организиран спорт за всички

III.2.1. Физическо възпитание и спорт за учаци

Световната практика през последните години убедително доказва, че тази подсистема заема централно място в съвременните системи за физическо възпитание и спорт. Нейната водеща роля се определя от широкия обхват на занимаващите се, най-благоприятната възраст за формиращото въздействие на физическите упражнения и спорта и комплексните условия за провеждането на ефективен учебно-възпитателен и тренировъчен процес. Това извежда на преден план следните приоритетни задачи:

- оптимизиране на двигателния режим в предучилищните детски заведения като неразделна част от интелектуалното и емоционалното развитие и възпитание на децата със средствата и формите на богатата и емоционално наситена програма от физически упражнения и игри;
- актуализиране на учебните програми, като се отчита здравният статус на учениците, тяхната физическа годност, интереси и предпочитания към даден спорт и дисциплина;
- увеличаване на минималните диференцирани размери на паричните средства за физическо възпитание и спорт на учениците и студентите, които се осигуряват от държавния бюджет и от бюджетите на общините, като бъде включен критерий, който отразява участието и класирането на училището в Ученическите игри;
- внасяне на промени в организацията и съдържанието на извънкласната и извънучилищната тренировъчна и състезателна дейност като изключително важен фактор за привличане и селектиране на двигателно надарени деца за детско-юношеския спорт, за пълноценно използване на свободното време и като ефективно средство срещу наркоманията, детската престъпност, насилието и други социални деформации;
- да се разшири обхватът от организационни форми за спортуване в извънкласните и извънучилищните звена на спортно обучение и в училищните спортни секции и клубове, като се осигурява тяхното финансиране;
- провеждане на кампании в училищата със спортисти и известни деятели в областта на спорта за насърчаване на учащите се да се занимават със спорт;
- взаимодействието между родителски настоятелства към училищата и спортните клубове за организиране на спортни прояви и популяризиране на спорта сред учащите;
- организиране на спортни прояви по време на училищните ваканции;
- придобиване на статут на спортна инфраструктура на училищната спортна база и откритите спортни площадки;
- да бъде възстановен Националният спортен календар на извънучилищните звена, занимаващи се със спорт;
- създаване на общински спортни структури, отговарящи за развитието на масовия спорт, ползвайки опыта на УСШ.

Проблемът за физическото възпитание и спорта във висшите училища трябва да намери своето трайно и принципно решаване като съставна част от преустройството на образователната система у нас. За целта е необходимо:

- заниманията по физическо възпитание и

спорт и резултатите от тях да бъдат включени в системата на т. нар. „академичен кредит“, който се формира от задължителни, факултативни или свободно избираеми предмети и форми на обучение;

- да се създадат необходимите организационни, материално-технически и кадрови предпоставки за издигане равнището на спортното майсторство във висшите учебни заведения по модела на елитния студентски спорт в страните с развита пазарна икономика;
- ясно разграничаване на задължителната спортна подготовка на студентите (учебните часове по спорт по Закона за висшето образование) и състезателния студентски спорт на регионално и национално ниво (представяне на университетите от отборите им, съставлявани от най-добрите спортисти в различните дисциплини);
- въвеждане на пълни и частични стипендии за най-изявените спортисти във висшите училища;
- да се създадат условия за насърчаване активността на студентите за участие в масовия студентски спорт чрез организиране на масови студентски прояви, конференции и разглеждане на проблемите на студентския спорт на всички нива;
- усъвършенстване на механизма за финансиране на спортната дейност във висшите училища.

III.2.2. Ведомствен спорт

Реформите в Министерството на отбраната и в Българската армия изискват ново качество на бойна подготовка, включително на физическата подготовка и спорта. За целта е необходимо:

- оптимизиране на системата за физическо възпитание и спорт в МО и БА за пълно интегриране със страните от ЕС и НАТО за успешно взаимодействие с различните въоръжени сили;
- подобряване на условията за физическа подготовка и спортна дейност и усъвършенстване на механизмите за експлоатация на спортни обекти и съоръжения, предоставени за ползване от военнослужещи на МО и БА, както и на граждански лица и техните семейства;
- възвръщане на лидерските позиции на армейския спорт и на неговите представители в олимпийските и националните отбори;
- осигуряване на подготовка и участие на представителните отбори на въоръжените сили на Република България в световни и регионални военни състезания по олимпийски и военно-приложни спортове.

Специфичната професионална дейност в системата на МВР изисква високо ниво на физическата и на специалната бойно-приложна подготовка на личния състав. В съответствие с нарастващите потребности на социалната практика е необходимо:

- качествено подобряване на материално-техническото и ресурсно осигуряване на спортносъстезателната дейност в системата на МВР, в т.ч. на спорта за високи постижения;
- разширяване на организационната структура от клубове и усъвършенстване на системата за издигане равнището на физическата и специалната спортна подготовка на служителите в структурните звена на МВР;
- оптимизиране на селекцията и подготов-

ката на служители на МВР с висока степен на спортна специализация и разширяване на системата за спортно майсторство за достигане на високи резултати в държавните и международните състезания.

III.2.3. Физическо възпитание и спорт за лица с увреждания

Тази подсистема е с нарастващи социални функции. В страните от Европейския съюз тя се характеризира с широк диапазон от специализирани средства, способности и форми за осигуряване на една ефективна коригираща и поддържаща рехабилитация, активен отдих, осмисляне на свободното време и пълноценна реализация в обществения живот:

- създаване на подходящ социален климат и достъпни условия за приобщаване на тези групи хора към активен и диференциран двигателен режим;
- разработване на специализирани тренировъчни програми и методически указания за прилагането им в домашни условия, в училищата, почивните станции, лагери и лечебни заведения;
- производство на подходяща екипировка, уреди и съоръжения за провеждане на спортни занимания за хора с увреждания;
- осигуряване на възможности за системна подготовка и участие в състезания от вътрешния и международния календар за лица с увреждания;
- осигуряване на необходимите условия за пълноценно участие на учащите се с увреждания в класните и извънкласните форми на занимания със спорт;
- въвеждане на прием за изявени спортисти с увреждания в спортни училища и спортни паралелки.

Като се има предвид, че хора с увреждания се срещат в целия възрастов и социален диапазон, грижата за техния двигателен режим и физическа дееспособност изисква много добра координация между МФВС, МЗ, МОМН, МТСП, МОСВ, МЗХ, общините и спортните организации, преди всичко профилираните спортни федерации.

III.3. Спорт за високи постижения

Мястото на спорта за високи постижения в Националната система за физическо възпитание и спорт се определя от нарастващото значение на престижните, интегративните и възпитателните функции на елитния спорт.

Високото равнище на спорта и изключителната конкуренция в световен мащаб изискват адекватна система за подготовка, съобразена с най-новите постижения на науката и техническия прогрес.

За изпълнението на тази стратегическа задача е необходимо усилията на държавата и обществото да се насочат в две основни направления – детско-юношеския и елитния спорт.

III.3.1. Детско-юношески спорт (ДЮС)

Оптимизирането на тази подсистема за високо спортно майсторство трябва да се извършва върху принципа на интензивното, а не на екстензивното развитие, т.е. високи изисквания към качествените показатели и значително редуциране на количествените показатели. Оттук произтичат няколко принципни задачи:

- да се извършат целесъобразни промени в структурата и организацията на ДЮС, като се редуцират в разумни граници звената и формите на обучение, тренировка и състезания;
- Българската спортна федерация да оказва

организационна и методическа помощ за създаването на детски спортни школи като обособени структури към спортните клубове за първична селекция и обучение на талантливи деца;

- Министерството на физическото възпитание и спорта да разработи нормативна уредба за приоритетно финансиране на ДЮС с целеви средства от държавата и общините за стипендии и осигуряване на тренировъчния процес на най-изявените спортисти от резерва;
- утвърждаване на спортните училища като институции за подготовка на перспективни състезатели за националните и олимпийските отбори на Република България;
- в СУ под ръководството на МФВС да се създадат необходимите битови, технологични и организационни предпоставки за провеждането на високоефективен тренировъчен и възпитателен процес на интернатен и полуинтернатен принцип;
- стратегическо направление в системата на ДЮС трябва да бъде качеството на приема в СУ; той трябва да се извършва чрез широка пропагандна и разяснителна дейност от страна на МФВС, БСФ, общините и спортните клубове по места;
- тестовите програми за прием и обучение в СУ да бъдат актуализирани така, че приетите ученици да притежават необходимия двигателен капацитет за провеждане на тренировъчна и състезателна дейност, адекватна на високите изисквания на елитния спорт;
- създаване на научнообосновани методики и програми за проследяване на динамиката в развитието на специфичните за съответния спорт фактори на спортните постижения в различните периоди на тренировъчния процес;
- ранно откриване и насочване на деца с изявени спортни способности към правилна методическа и тренировъчна подготовка.

III.3.2. Елитен спорт

Като се имат предвид твърде ограничените човешки, финансови, материално-технически и други ресурси на нашата страна в сравнение с водещите спортни нации в света, главната стратегия на реформата в това направление трябва да се изгради върху т.нар. селективен подход и върху двата основни принципа – централизирана и децентрализирана подготовка.

За реализирането на селективната стратегия е необходимо да бъдат решени и няколко основни задачи:

- усъвършенстване на системата от критерии и показатели за оценка на спортовете според техния принос и бъдещи възможности за издигане спортния престиж на Република България;
- издигане на научното и технологичното равнище на тренировъчния процес, като се въведат максимално ефективни методики по отношение на периодизацията, натоварването и комплексното възстановяване на спортистите;
- увеличаване на броя и подобряване на работата с младите спортисти на база дългосрочно планиране и развитие на качествата и спортно-техническите им умения;
- разширяване на контингента и повишаване квалификацията на спортнопедагогическите кадри;

- разработване на перспективни планове за участие в зимните и летните Олимпийски игри през 2014, 2016, 2018 и 2020 г. – да отразят натрупания опит, принципите на многогодишната подготовка, тенденциите в развитието на световния спорт и научните постижения в тази област.

Посочените дейности следва да се осъществяват върху принципа на „диференцираните приоритети на управление“, който обхваща стратегията, тактиката и технологията на спортната подготовка и внася яснота и синхрон в приоритетните и спомагателните функции (права, задължения и отговорности) на МФВС, БОК и обществените спортни организации на всички равнища.

IV. ОСИГУРЯВАНЕ НА СИСТЕМАТА

За ефективното функциониране на Националната система за физическо възпитание и спорт е необходимо да се извършат сериозни промени в системата на нейното осигуряване.

IV.1. Спортна база

Планирането, изграждането и последващият контрол в развитието на националната спортна инфраструктура трябва да бъдат съобразени с действащото законодателство, както и с водещия опит на страните от Европейския съюз. Нейното оптимизиране е свързано с изграждането на единен национален стандарт за спортните обекти и съоръжения (СОС), тяхната реконструкция, модернизация и ефективна експлоатация. За целта е необходимо МФВС да изготви и представи за приемане от МС в срок до 31.08.2012 г. Национална концепция за развитие и управление на спортната инфраструктура, която да включва и:

- регистрационен режим с последващ контрол и условия за управление на спортните комплекси, обекти и съоръжения;
- категоризиране на спортните обекти и съоръжения според: вида собственост, значението, географското разположение, капацитета и съобразно критериите на Европейския съюз.

IV.2. Финансиране на системата

Финансирането на системата за физическо възпитание и спорт от МФВС след влизането на България в Европейския съюз налага спазването на принципи и условия на публично финансиране, в основата на което е залегнал т.нар. програмно-проектен подход. Той предполага ясно ориентиране по веригата: обществени потребности – правилно целеполагане – ефективна дейност – очакван краен резултат. Това финансиране следва да се базира върху типови проекти и договори по годишни програми на МФВС.

Дългосрочна цел до 2022 г. е публичните разходи за физическо възпитание и спорт да бъдат увеличавани системно до достигане на 0,5 % от БВП.

В сегашния период на пазарно преобразуване е задължително да се преосмисли инвестиционната политика и да се определят приоритетите за финансиране на отделните предметни области на Националната система за физическо възпитание и спорт, като се постигне разумен баланс между държавното и частното финансиране, както следва:

от държавния бюджет – за строителството, поддръжката и модернизацията на спортната база с национално значение, както и за подпомагане организацията на домакинства на престижни международни спортни събития;

от МФВС – за финансиране на програмите по физическо възпитание и спорт в предучилищните детски заведения и системата на организиран спорт за всички; за учебно-тренировъчна дейност в държавните спортни училища; за подпомагане дейността на спортните клубове и федерации; за подготовка и участие на българските спортисти в

европейски и световни първенства, в олимпийски игри или в други престижни дейности, определени със закон или с акт на Министерския съвет; за научноизследователска и приложна дейност и медицинския надзор на спортистите; за реализирането на подписаните от Република България международни конвенции – борба с допинга, насилието, феърплей и др.;

от общинските бюджети:

- за изграждане на нова и поддържане на съществуващата спортна база;
- за подпомагане дейността на спортните клубове в зависимост от тяхната категория;
- за финансиране на дейности, насочени

към подобряване на здравето и физическата дееспособност на населението;

от реалния сектор – чрез реклама и спонсорство за подпомагане на националните и местните спортни организации; тази активност на частните субекти се насърчава от държавата чрез създаване на необходимите нормативни условия и предпоставки;

от собствени приходи на сдруженията – доброволните вноски на членовете, приходите от спортни състезания, трансферът на спортисти, спортни услуги, телевизионни права и други разрешени от закона дейности.

Финансовото осигуряване на системата за физическо възпитание и спорт предполага активно партньорство между всички държавни, обществени, частни и спортни организации в следните конкретни действия:

- законови промени, гарантиращи диференцирани минимални размери от средствата за спорт на всеки гражданин;
- контрол над целесъобразното изразходване на средствата;
- финансово насърчаване на спортните клубове, които работят за развитието на спорта, без да получават допълнителни приходи от такси, членски внос и други;
- актуализиране на нормативната уредба с оглед насърчаване на инвестициите в спорта, включително по линия на публично-частното партньорство;
- създаване на условия за усвояване на средствата от ЕС за изграждане и реновиране на спортната инфраструктура, а също и за други спортни дейности.

IV.3. Научно, медицинско и информационно осигуряване

Усъвършенстването на системата за физическо възпитание и спорт е пряко свързано с нейното научно, медицинско и информационно осигуряване. Комплексното решаване на проблема се свежда до няколко основни задачи:

- изследване равнището на физическото развитие, двигателните възможности и психическата работоспособност на различните социално-демографски групи от населението и техните потребности и интереси за системни занимания с физически упражнения, спорт и туризъм;
- разработване, експериментиране и внедря-

ване на ефективни програми за оптимизиране на двигателния режим и разширяване на адаптационните възможности на човешкия организъм съобразно възрастта, професията и битовите условия;

- разработване на научнообосновани методи-ки, тестове и показатели за оценка на ефекта от заниманията с физически упражнения, спорт и туризъм, както и нормативна база за цялостната ефективност на системата;
- усъвършенстване на теоретико-методичните основи на системата за високо спортно майсторство с оглед разкриването на нови теоретични насоки и ефективни методи на въздействие;
- разработване на научнообоснована система за подготовка на спортния резерв в страната на базата на обективни критерии за подбор и оценка на учебно-възпитателния процес при новите социално-икономически условия;
- Министерството на физическото възпитание и спорта съвместно с МЗ да разработи целева програма за перманентен медицински контрол на учебно-тренировъчната и състезателната дейност на всички равнища в системата;
- усъвършенстване на системата за комплексно възстановяване на елитните състезатели в зависимост от вида спорт и периодизацията на тренировъчния процес;
- актуализиране на наредбата за допинг контрол в съответствие със стандартите на Международния олимпийски комитет и Световната антидопингова агенция;
- предприемане на активни действия за модернизация и международна акредитация на лабораторията за допинг контрол;
- изграждане на модерна информационна система за контрол на основните дейности в системата и създаване на банка данни за социално-икономическата и здравната ефективност от тези дейности.

За целта е необходимо:

- звеното за информационно обслужване към МФВС да поеме функциите на главен координатор на информационните услуги за основните дейности и направления в системата;
- разработване на нормативна база за подобряване на отчетната документация, обработката и анализа на информацията за съответните дейности в системата;
- усъвършенстване на технологичното и софтуерното оборудване за по-пълно използване възможностите на интернет и други източници;
- значително подобряване на координацията и оперативното взаимодействие със средствата за масова информация на всички равнища в системата.

Текущото научномедицинско и информационно осигуряване на учебно-тренировъчния и състезателен процес с висококвалифицирани спортисти се осъществява от специализирани звена към МФВС, съответните катедри в НСА, БСФ и спортните клубове.

IV.4. Кадрово осигуряване

Стратегическото и оперативното управление на системата за физическо възпитание и спорт извежда на преден план проблема за човешките ресурси. Неговото решаване изисква разработването на съответна нормативна уредба, която да осигури: гарантиран социален статус на кадрите; възможности за професионална реализация и кариерно развитие; признаване на компетенции и образователно-квалификационните степени в условията на европейските страни; адекватни критерии, показатели и нормативи за финансово възнаграждение на труда за постигнатите количествени и качествени резултати от тяхната дейност.

Мобилността на взаимоотношенията в рамките на ЕС дава възможност за постигане на най-добра подготовка и реализация на кадрите. Налага се необходимостта от реализация на програми за повишаване качеството на кадрите и обучение през целия живот. За тази цел е необходимо да се предприемат практически стъпки в няколко основни направления:

- проучване на реалните потребности от съответните профилни специалисти, като се имат предвид целите, задачите и обхватът на Националната система за физическо възпитание и спорт при новите социално-икономически условия;
- усъвършенстване на системата за подбор на бъдещите спортно-педагогически кадри в НСА и другите университети на базата на повишени изпитни изисквания и балансиран прием на съответните специалисти;
- актуализиране на учебните планове и програми в съответствие с европейските стандарти;
- обогатяване на съдържанието и формите на следдипломната квалификация, като се акцентира върху най-новите постижения на науката и водещия световен опит;
- усъвършенстване на степените и формите на обучение на специалисти по адаптирана физическа активност;
- контрол на институциите, издаващи удостоверения за правоспособност със спортна насоченост.

IV.5. Международна дейност

Във връзка с членството на Република България в Европейския съюз е необходимо МФВС в сътрудничество с МВнР да разработи целева програма за реализирането на една ефективна национална политика в сферата на международните спортни отношения. Приоритетите на тази политика се свеждат до следните конкретни дейности:

- активизиране на връзките на МФВС със страните от Европейския съюз, Съвета на Европа, ООН и други международни организации за практическа реализация на подписаните от Република България конвенции в сферата на физическото възпитание и спорта;
- актуализиране на нормативната ни база в областта на физическото възпитание и спорта по отношение на структурните фондове, маркетинг и реклами, информационен обмен и др.;
- треньори, лекари и други лица, взети в научно-медицинското обслужване на спорта, свободно наемане и движение на спортисти и треньори;
- признаване на квалификациите и компетенциите в областта на спортното образование, спортната наука, медицината и рехабилитацията на двустранна и многостранна

основа;

- кандидатстване с проекти за подпомагане от международни програми, свързани със спорта и физическата активност;
- разширяване на българското представителство в международните спортни организации, асоциации и др.;
- провеждане на активна политика за издигане на студентския спорт на международно равнище и осигуряване на условия за международен студентски обмен в областта на спорта и спортната дейност.

За реализирането на международната си спортна дейност МФВС следва да активизира структурния си диалог с други заинтересувани институции и организации.

V. ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНСКИ ОСНОВИ НА СИСТЕМАТА

V.1. Органи на държавната власт

Чрез тях държавата осъществява своята политика за осигуряването на необходимата законодателна, материална и морална подкрепа на хората да се занимават с физически упражнения и спорт независимо от възраст, пол, социално положение, вероизповедание, политическа или етническа принадлежност.

За основен критерий на тяхната дейност трябва да се счита степента на адекватност със Закона за физическото възпитание и спорта и с международната нормативна практика – основни документи на ООН, Европейския съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО и други, с които нашата страна е обвързана по силата на редица конвенции за правата на човека, борбата с насилието, допинга и др.

V.1.1. Министерството на физическото възпитание и спорта (МФВС)

Като специализиран орган на изпълнителната власт то има приоритетни функции по координацията и контрола на основните дейности в цялата система на физическото възпитание и спорта и носи главната отговорност за провеждането на правителствената политика в тази област. Това определя и най-важните отговорности в неговата практическа дейност:

- националната стратегия и целевите програми за подобряване на физическата дееспособност на нацията и издигане равнището на спортното майсторство;
- нормативната уредба за цялостното осигуряване и функциониране на Националната система за физическо възпитание и спорт;
- научноизследователската, експерименталната и приложната дейност и квалификацията на спортнопедагогическите кадри;
- взаимодействието между държавните, общинските и обществените спортни организации за развитието на физическото възпитание, спорта, социалния туризъм и на спортната инфраструктура;
- международното сътрудничество между правителствените организации по изпълнението на различни конвенции и двустранни договори;
- контролира цялостното изпълнение на На-

ционалната стратегия за физическо възпитание и спорт.

За реализирането на тези основни задачи МФВС установява конструктивни взаимоотношения с други централни ведомства, местните органи на самоуправление и преди всичко с обществените спортни организации.

V.1.2. Министерството на образованието, младежта и науката (МОМН)

Осъществява ръководство и контрол върху обучението по физическо възпитание и спорт в учебните заведения като неразделна част от цялостния учебно-възпитателен процес с учениците от всички степени на образователната система в страната.

Неговата роля за развитието на физическото възпитание и спорта в учебните заведения се определя от следните основни задачи:

- реконструкция и модернизация на спортната база в учебните заведения с цел постепенното ѝ доближаване до утвърдените стандарти на страните от Европейския съюз;
- разработване на подзаконовни нормативни актове (правилници, наредби и указания) за разширяване на организираните форми за спортуване;
- оказване на системна организационна и методическа подкрепа на училищни и студентски спортни организации.

V.1.3. Министерството на здравеопазването (МЗ)

То носи главната отговорност за контрола върху здравословното състояние на занимаващите се с физически упражнения и спорт и за медицинското осигуряване на тренировъчната и състезателната дейност на спортистите от всички равнища. Успоредно с това МЗ участва активно в диагностиката, лечението, контрола и оценката на физическото развитие и дееспособността на населението; провеждането на профилактична, методическа и пропагандна дейност, свързана с воденето на здравословен начин на живот, разработването на комплекси за двигателен и закалителен режим на населението съвместно с други централни ведомства.

V.1.4. Министерството на отбраната (МО)

Поема изцяло грижата за физическата подготовка на войниците, сержантите, офицерите и военните служители в системата на МО. Заниманията с физически упражнения и спорт се осъществяват по програми и правилници, утвърдени от министъра на отбраната.

Тренировъчната и състезателната дейност се провежда във войскови спортни клубове, в които могат да членуват деца, младежи и граждани, които не са служители на МО. Министерството на отбраната съвместно с МФВС, БОК и спортните федерации могат да предлагат специализирани форми за подготовка на национални и олимпийски състезатели – центрове за високо спортно майсторство (ЦВСМ).

V.1.5. Министерството на вътрешните работи (МВР)

Организира и отговаря за физическата и бойноприложната подготовка на служителите в системата на МВР. Тя се осъществява чрез Център по бойна подготовка и спорт (ЦБСП) и по програми, правилници и наредби, утвърдени със заповед на министъра на вътрешните работи.

Тренировъчната и състезателната дейност за служителите в системата на МВР се провежда в регионални спортни клубове, обединени в Спортна асоциация (СА – МВР).

Министерството на вътрешните работи съгласувано с МВФС подпомага подготовката на национални и олимпийски състезатели.

V.1.6. Местни органи на самоуправление

За пълноценното и хармонично функциониране на Националната система за физическо възпитание и спорт решаваща е ролята на местните органи на самоуправление. Това се обуславя от факта, че в техните прерогативи е фокусирана цялата социално-икономическа и културна политика на държавата, както и съответните финансови, материално-технически и демографски условия за нейното реализиране в дадения регион. Това определя и конкретните задължения на общинските власти за подобряване на здравето и физическата дееспособност на гражданите:

- стопанисване и рационално използване на материалната спортна база от всички слоеве на населението;
- провеждане на активна пропагандна и организаторска дейност за внедряване на здравословен начин на живот като неразделна част от битовата култура на всеки гражданин;
- активна подкрепа на съответните спортни клубове и други обществени териториални сдружения за провеждане на тренировъчна и състезателна дейност, както и други разнообразни форми на двигателна активност – туризъм, активен отдих сред природата, съчетан с други форми за осмисляне на свободното време – събори, празници и др.;
- осигуряване на необходимите средства за тези дейности от общинския бюджет и от собствени приходи.

Главни координатори за осъществяването на тези задачи са съответните профилни специалисти в общинските комисии за социална дейност или обществени спортни съвети, създадени на доброволни начала.

V.2. Обществени спортни организации

Централно място в Националната стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта заемат обществените спортни организации. То се определя от техните реални възможности за осъществяването на пълен цикъл на тренировъчна и състезателна дейност – от началното обучение до високото спортно майсторство на всички субекти по свободно избран от тях спорт.

Съгласно чл. 3 от Европейската харта за спорта доброволните спортни организации имат право да изграждат независими механизми за самостоятелни решения в рамките на закона. Те следва да бъдат поощрявани от държавата за установяване на взаимно изгодни връзки помежду си и с потенциални партньори, като търговския сектор, средствата за масова информация и др. По този начин се разширява обхватът на цялата система и се обогатяват средствата, способите и формите за повишаване на нейната ефективност.

V.2.1. Спортни клубове

Те могат да бъдат едноспортови или многоспортови, да функционират на териториален, ведомствен, производствен или смесен принцип и да се обособяват като юридически лица. С пълномощията на своите членове те решават въпросите за взаимоотношенията си с други клубове на местно и регионално равнище, включително и непротиворечащи на закона нови форми на сдружаване – в спортни федерации, съюзи и др. По този начин се осигурява по-добра координация за ефективно обслужване на общи по характер дейности – спортен календар, материално-техническо, научно, медицинско и информационно осигуряване, както и за съвместна работа с държавните и обществените институции в съответния регион. Това именно утвърждава статута на спортните клубове като главни производствени звена в цялата система за физическо възпитание и спорт.

През следващите години е необходимо максимално бързо да се преодолее огромното изоставане на преобладаващата част от тях в организационен и в методически аспект

спрямо европейските стандарти. Това налага концентрация и специализация на кадрите и ресурсите, както следва:

- концентриране на усилията върху качеството, ефективността и обхвата на тренировъчния процес и прекратяване на несвойствени или непосилни за тях организационни функции;
- строго спазване на предмета на дейност;
- клубовете, разполагащи с целогодишно функционираща спортна база, кадри и традиции, да се обособят като конкурентоспособни, комплексни спортни центрове по вид спорт;
- клубовете, работещи в сферите на спортните услуги, да разгръщат своята дейност на пазарна основа;
- да се стимулира участието на спортни клубове в социално-икономическата политика за развитие на спорта в България и участието им съвместно с общините в проекти по програмите на ЕС за развитие на спорта;
- диференциране на спортните клубове в зависимост от предмета им на дейност на такива, които развиват спорта за високи постижения, и на развиващи масовия спорт;
- участие в разработване на политики за ангажиране на доброволци по време на състезания; осигуряване на публика и привърженици; набиране на спонсорски средства; изграждане на идентичността на клуба;
- създаване на предпоставки за разделяне на мениджърската и треньорската работа с цел повишаване на ефективността от работата на клуба;
- повишаване квалификацията на мениджърските кадри на спортните клубове.

Министерството на физическото възпитание и спорта, националните спортни организации и българските спортни федерации да разработят и внедрят нова система за финансово и технологично стимулиране на клубовете, което да съответства на техния реален принос за развитието на ФВС – за начално обучение и подбор, за спортно майсторство или като отчитат тяхната социална значимост в спорта.

V.2.2. Спортни федерации

Спортните федерации организират, координират и са отговорни за цялостната дейност по развитието на даден спорт в страната, както и за подготовката и представянето на националните отбори.

Тенденциите в развитието на професионалния спорт и изключителната конкуренция в спортните състезания изискват качествено преустройство в организацията и управлението на тяхната дейност:

- кадрово и организационно стабилизиране на ръководствата и помощните им органи – треньорски съвети, съдийски колегии, финансови комисии и др.;
- засилване на методическите и контролните

функции по отношение на специфичните изисквания за организация, управление и контрол на спортната подготовка с националните и клубните отбори;

- актуализиране на единните програми за спортна подготовка в съответствие с новите тенденции в развитието на световния спорт;
- оптимизиране на вътрешния и международния спортен календар, който да осигурява планомерно и възходящо развитие на спортно-техническите резултати по съответния спорт и дисциплина;
- активно участие в модернизирването и стопанисването на материалната база съвместно с местните органи на самоуправление, включително по линия на публично-частното партньорство;
- формиране на високи критерии и ясни принципи за морално и материално стимулиране на изявени спортисти, треньори и други профилни специалисти;
- оказване на организационна, методична и техническа помощ на спортните клубове и секции за масовизирането на съответния спорт в страната;
- разширяване на професионални контакти и обмяна на водещи световни практики;
- осъществяване на контрол на предоставените целеви средства за развитието на спорта;
- оказване на системна методическа и организационна подкрепа на училищни и студентски спортни организации за оптимизиране на учебно-тренировъчната и състезателната дейност на учащите.

Министерството на физическото възпитание и спорта следва да актуализира системата за стимулиране на БСФ както в сферата на високото спортно майсторство, така и за техния принос в развитието на ДЮС и масовизирането на съответния спорт в страната.

V.2.3. Национални спортни организации

Те обединяват на принципа на доброволното членство и равнопоставеността многоспортовите спортни клубове и федерации. Предметът на тяхната дейност обхваща определена сфера на Националната система за физическо възпитание и спорт в съответствие със собствените им устави, приети на конгрес или на национални конференции:

- организиране на тренировъчна и състезателна дейност в многоспортовите спортни клубове и други сдружения, както и разнообразни форми на двигателна активност в свободното време на гражданите;
- организационно, методическо и технологично подпомагане на всички форми на извънучилищна тренировъчна и състезателна дейност на учениците, провеждана от ученическите спортни клубове и школи в съответните райони;
- координирани действия със синдикатите

за създаване на условия и социален климат за спортуване и активен отход на работници и служители в предприятия и учреждения;

- подпомагане на дейностите, свързани с двигателната активност и физическото възпитание на лица с трайни увреждания;
- оперативно взаимодействие с БСФ за активно участие на доброволни сътрудници – инструктори, съдии и други технически лица.

V.2.4. Спортни организации със специален статут

Български олимпийски комитет (БОК). Статутът и функциите на БОК в Националната система за физическо възпитание и спорт се определят от Олимпийската харта и от собствения му устав. Той е независим от правителствени, обществени, частни и други национални и местни спортни органи. Главното в предмета на неговата дейност е да развива и защитава олимпийското движение в страната и да я представлява на олимпийски игри, регионални, континентални и световни състезания под патронажа на МОК. В своето сътрудничество с правителствени и неправителствени спортни органи и организации БОК се ръководи от нравствените критерии и норми на международното олимпийско движение, като поощрява развитието на спортното майсторство и спорта за всички.

В съответствие с нарастващия интерес на МОК и към другите сфери на физическото възпитание и спорта БОК подпомага и спортове, които не са в програмата на Олимпийските игри, но са признати от МОК; заделя средства за научноизследователска и приложна дейност; борбата срещу допинга и насилието; информационното осигуряване на спорта; съдейства за формирането на обществени фондове за спортисти – ветерани, инвалиди и др. Тази своя дейност БОК осъществява в тясно сътрудничество с МФВС и обществените спортни организации.

VI. КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА СИСТЕМАТА

За осъществяването на главната цел и основните задачи на Националната система за физическо възпитание и спорт е необходимо да се изгради и адекватен механизъм за перманентен контрол на нейната социално-икономическа и здравна ефективност. За целта трябва да се разработят обективни, научнообосновани критерии, съизмерими с тези на развитите страни и изискванията за съвместимост на информацията с утвърдените световни стандарти от Съвета на Европа, ЮНЕСКО, МОК и др.

Главна задача на контрола е системното проследяване на ефекта от заниманията с физически упражнения и спорт и на тази основа внасянето на съответни корекции в средствата, способите и формите на въздействие. За цялостно решаване на проблема са необходими комплексни (базисни) и диференцирани (специфични) критерии и показатели.

Основен комплексен критерий за ефективността на цялата система за физическо възпитание и спорт е нейният принос за физическото състояние на нацията, което включва три компонента – физическо и психическо здраве, физическо развитие и физическа дееспособност.

Диференцираните критерии за ефективност включват:

- брой на занимаващите се с физически упражнения и спорт в съответната предметна област;
- резултатите от текущия и етапния контрол с помощта на специализирани двигателни тестове по програма „Еврофит“ и др.

В първия случай водещият критерий е многофункционалният и здравният ефект от заниманията с физически упражнения и спорт, респективно неговото въздействие върху главните компоненти на социалния статус на човека – учение, труд, дълголетие.

Във втория случай основните критерии са: нивото на спортните постижения и резултатите от специализирания текущ и етапен контрол с елитните ни спортисти.

Решаването на двата проблема е от компетенцията и задълженията на МФВС, което осъществява необходимата координация и контрол на национално равнище и осигурява целевите средства за тази дейност.

Научно-приложната дейност, свързана с контрола, се осъществява от МФВС във взаимодействие с НСА и с катедрите по физическо възпитание във ВУЗ в тясна координация със спортните клубове, федерациите и съюзите. Тя обхваща:

- организация и технология на тестиранятия, залегнали в Националната целева програма;
- текущия и етапния контрол с националните и олимпийските отбори;
- обработка и съхраняване на информацията от всички видове тестиранятия в системата;
- създаване на банка данни за физическото развитие и дееспособността на българския народ.

Очаквани резултати:

- намаляване на относителния дял от населението, което не спортува, от 58 % на 39 %;
- увеличаване на относителния дял от населението, което спортува редовно най-малко един път седмично, от 3 % на 5 %;
- увеличаване броя на участниците в дейности по проекти на спортни организации от 100 000 на 150 000 спортуващи;
- намаляване на относителния дял от населението с наднормено тегло от 49,5 % на 40 %;
- увеличаване на относителния дял от населението, занимаващо се с доброволческа дейност в областта на спорта, от 3 % на 6 %.

Обобщаващите оценки и предложения за повишаване ефективността на Националната система за физическо възпитание и спорт са основно задължение на МФВС.

VII. НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ

Преодоляването на съществуващите проблеми налага комплекс от съгласувани действия на държавата и обществото за изграждането на една съвременна, научнообоснована система за физическо възпитание и спорт, която да бъде адекватна на нарастващите потребности на населението от двигателна активност, здравословен начин на живот и престижни изяви в сферата на високото спортно майсторство:

- ясно и конкретно разпределяне на отговорностите и приоритетите за развитието на отделните подсистеми между институциите и организациите, ангажирани с развитието на физическото възпитание и спорта;

- създаване на предпоставки за организационна и финансова стабилност на системата;
- решаване на проблема с липсата на териториални структури, координиращи дейността на спортните клубове в областта на спорта за всички на областно и общинско ниво;
- засилен държавен мониторинг върху дейностите по изпълнение на общинските спортни програми и тяхното съответствие с националните приоритети;
- диференциране на спортните организации за лицензиране и регистриране според предмета им на дейност, обхвата, традициите, успехите и социалната значимост на спорта;
- актуализиране на нормативната база, касаеща членството на една спортна организация в друга;
- категоризация на спортните клубове.

Оптимизирането на Националната система за физическо възпитание и спорт в периода 2011 – 2020 г. е перманентен процес, който обхваща всички предметни области на системата.